

Kopia till Utbildningsdepartementet

REMISSVAR

1 (7)

Datum
2017-01-31
Ert datum
2016-12-21

Vårt diarienummer
2017-110-5
Er beteckning
Ju2016/09197/L7

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd (Ds 2016:45)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) vill utifrån sitt verksamhetsområde lämna följande synpunkter på förslagen i departementspromemorian. CSN tillstyrker förslaget till ändringar i studiestödslagen (1999:1395). Myndigheten är gärna delaktig vid den fortsatta beredningen av förslaget.

Sammanfattning

- Förslaget innebär att en studerande som ansöker om ett fortsatt eller ett nytt uppehållstillstånd inte riskerar att erhålla felaktiga utbetalningar från Migrationsverket under tid med studiestöd.
- Alla uppehållstillstånd enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, härefter den tillfälliga lagen, berättigar till studiestöd. I dag prövar CSN i varje enskilt fall om ett uppehållstillstånd som beviljats enligt 13 § den lagen ger rätt till studiestöd.
- Om lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå¹ träder ikraft kommer de uppehållstillstånd som föreslås där berättiga till studiestöd. De uppehållstillstånden beviljas enligt den tillfälliga lagen och det kommer att framgå uttryckligen av studiestödslagen att uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen berättigar till studiestöd. Betydligt fler studerande än i dag kommer således att kunna beviljas studiestöd.
- En ansökan om förlängt uppehållstillstånd berättigar redan i dag till studiestöd. Förslaget innebär dock att en kontroll måste göras vid vilken tidpunkt det tidigare tillståndet löpte ut och vilket tillstånd den nya ansökan avser och eventuellt om avslagsbeslutet fått laga kraft.
- Om avsikten är att studiestöd ska utgå till dess beslut om avslag av ny ansökan om uppehållstillstånd får laga kraft, bör det framgå uttryckligen av 2 kap. 4 a § och 3 kap. 4 § a studiestödslagen.

---

¹ [Justitiedepartementets diarienummer Ju2016/08546/L7.](#)

- Det föreslås olika tidpunkter för ikraftträdande för förslagen i den tillfälliga lagen² och för förslagen i studiestödslagen. Det får till följd att det saknas stöd för att fatta beslut att bevilja studiestöd under tiden den 1 juni – den 31 juli 2017 för vissa typer av uppehållstillstånd. Efter den 1 augusti 2017 kan dock beslut att bevilja studiestöd fattas för dessa kategorier.
- Uppgifter om en ansökan om fortsatt tillstånd eller ett nytt tillstånd bör kunna lämnas elektroniskt från Migrationsverket till CSN. CSN anser att det behöver förtydligas om det finns författningsstöd i utlänningsdatalagen (2016:27) för elektroniskt utlämnande av uppgifterna.
- CSN:s kostnader för att kunna ta emot aktuella uppgifter elektroniskt från Migrationsverket beräknas uppgå till cirka 1 790 000 kronor enligt det av CSN förordade alternativet 1. Kostnaderna för alternativ 2 beräknas uppgå till cirka 860 000 kronor.

4.1 Den som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd ska inte omfattas av mottagandesystemet på nytt

I studiestödsförfattningarna finns inget förbud mot att lämna studiehjälp eller studiemedel under samma tid den studerande erhåller bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande, härefter LMA. Däremot påverkar utbetalningar av studiestöd rätten till bistånd enligt LMA. Studerande kan erhålla studiestöd under den tid deras ansökan om förlängt uppehållstillstånd handläggs. Den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt LMA har upphört ska inte omfattas av lagen på nytt om personen ifråga ansöker om ett fortsatt eller ett nytt tillstånd. Förslaget innebär att färre studerande än i dag riskerar att erhålla utbetalningar från Migrationsverket som de inte har rätt till. CSN tillstyrker därför förslaget.

4.3 Tillgång till studiestöd

Rätt till studiestöd

Studiehjälp och studiemedel beviljas normalt redan i dag studerande som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av den tillfälliga lagen. De flyktingar och alternativt skyddsbehövande som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd samt utlänningar med synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter enligt den tillfälliga lagen beviljas studiestöd med stöd av bestämmelserna om särskilda skäl³. Motsvarande bedömning gör CSN för utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som medför att han

² [Utkast till lagrådsremiss Upphållstillstånd för studier på gymnasial nivå.](#)

³ [2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket studiestödslagen \(1999:1395\)](#) samt allmänna råd intagna i [Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd \(CSNFS 2006:7\) om utländska medborgares rätt till studiestöd.](#)

eller hon kan jämföras med flykting.⁴ Om tillståndet är giltigt vid studiernas början beviljas utlänningen svenskt studiestöd för ett läsår (studie hjälp) eller för maximalt 53 veckor (studiemedel) även om uppehållstillståndets giltighetstid löper ut under den beviljade perioden. Det är således tillräckligt att tillståndet är giltigt vid studiernas början för att bevilja studiestöd för hela den aktuella perioden. I det fall det tidsbegränsade uppehållstillståndet har löpt ut och beslutet om studiestöd inte omfattar den nya perioden måste den studerande dock ha ansökt om förlängning av uppehållstillståndet för att beviljas studiestöd på nytt för ett läsår (studie hjälp) eller för maximalt 53 veckor (studiemedel). Det kan således förekomma att en studerande saknar ett uppehållstillstånd under tid som studiestöd betalas ut. CSN anser dock att det normala torde vara att utlänningen beviljas ett nytt uppehållstillstånd på samma grund som tidigare. Den studerande har också en skyldighet att anmäla till CSN om Migrationsverket har avslagit ansökan om förlängning av uppehållstillstånd eftersom rätten till studiestöd då har upphört.

När huvudregeln är att bevilja ovannämnda kategorier ett tidsbegränsat istället för ett permanent tillstånd anser CSN att det är lämpligt att det framgår uttryckligen av studiestödslagen att dessa kategorier omfattas av rätten till studiestöd. CSN noterar att en utlänning som har ett tillstånd enligt 13 § tillfälliga lagen och som i dag inte kan beviljas studiestöd på den grunden kommer att ha en sådan rätt eftersom studiestöd kan beviljas när uppehållstillstånd utfärdats med stöd av lagen. Sannolikt är det en liten grupp studerande som berörs av förändringen.

Utkast till lagrådsremiss Upphållstillstånd för studier på gymnasial nivå

CSN har i det tidigare remissyttrandet den 22 december 2016⁵ avseende utkastet till lagrådsremiss uppgett att vissa kategorier som omfattas av lagförslaget inte bedöms ha rätt till studiestöd på grund av särskilda skäl. Detta när grunden för uppehållstillståndet är verkställighetshinder och den studerande inte kan jämföras med flykting⁶ eller när grunden för uppehållstillståndet är studier eller fullföljd utbildning.

CSN är positiv till att en utlänning som får uppehållstillstånd i syfte att slutföra studier på gymnasial nivå kommer i åtnjutande av de bidrag eller det lån som normalt beviljas vid studier i Sverige. Om lagförslaget i utkast till lagrådsremiss träder ikraft kommer således dessa personer att kunna beviljas studiestöd då tillstånden tidsbegränsats eller beviljats med stöd av den tillfälliga lagen. Den som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder enligt utlänningslagen (2005:716) kommer dock även fortsättningsvis att nekas studiestöd i de fall han eller hon inte kan jämföras

---

⁴ [12 kap. 18 § utlänningslagen \(2005:716\)](#).

⁵ [CSN:s diarienummer 2016-110-8793](#).

⁶ [5 kap. 11 § och 12 kap. 18 § utlänningslagen](#).

med flykting. Om det av Migrationsverkets beslut framgår att uppehållstillståndet beviljats med stöd av den tillfälliga lagen, exempelvis genom uppehållstillståndets klassningskod underlättar det för CSN och sannolikt även för andra myndigheter att särskilja dessa kategorier vid prövningen av rätt till förmåner.

Om den föreslagna lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå träder i kraft bedömer CSN att det saknas författningsstöd att bevilja studiestöd för den som beviljats tillstånd med stöd av den lagen. Det framgår av CSN:s tidigare remissyttrande den 22 december 2016. Om det är lagstiftarens intention att tillstånd enligt lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå ska ge rätt till studiestöd bör det framgå uttryckligen av studiestödslagen.

Ansökan om ett fortsatt eller ett nytt uppehållstillstånd

Studerande som har ansökt om ett fortsatt eller ett nytt tillstånd kan redan i dag beviljas studiestöd under den tid ansökan handläggs, men ingen kontroll sker av om ansökan gjorts innan det tidigare tillståndet har löpt ut, om ansökan avser samma grund som tidigare eller om ansökan avser ett nytt tillstånd enligt den tillfälliga lagen. Beslutet att bevilja studiestöd görs i dag med stöd av bestämmelserna om särskilda skäl⁷. Om den studerande får avslag på sin ansökan upphör rätten till studiestöd direkt i dag, innan beslutet får laga kraft. I avsnitt 8 i nu aktuell remiss, departementspromemorian, uttalas att förslaget innebär att de förmåner som tillkommer personer med uppehållstillstånd kommer att betalas ut under den tid som det tar innan ett beslut att avslå en ansökan får laga kraft. Av lagförslaget till studiestödslagen framgår inte uttryckligen att beslutet ska få laga kraft. CSN noterar att om hanteringen ska gälla för studiestöd bör det tydliggöras i 2 kap. 4 a § och 3 kap. 4 a § studiestödslagen att beslutet om avslag ska vinna laga kraft för att utbetalningarna ska upphöra.

Migrationsverket har tillgång till ansökan och den kompetens som krävs för att avgöra om ansökan avser samma grund som tidigare eller om det är fråga om ett nytt uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen. Det är därför lämpligt att det är Migrationsverket som kontrollerar och meddelar, dels när ansökan gjorts, dels om ansökan avser samma grund som tidigare eller om den avser ett nytt tillstånd enligt den tillfälliga lagen. Eventuellt måste även Migrationsverket lämna uppgift om avslagsbeslut fått laga kraft.

---

⁷ 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket studiestödslagen (1999:1395) samt allmänna råd intagna i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2006:7) om utländska medborgares rätt till studiestöd.

Elektroniskt utbyte mellan Migrationsverket och CSN

I nuläget får CSN information om ansökan om förlängning genom att personlig kontakt tas med handläggare på Migrationsverket. Tidsbegränsade uppehållstillstånd är numera huvudregeln. Det innebär att det blir allt vanligare att studerandes tillstånd har löpt ut när han eller hon ansöker om studiestöd. Inhämtande av uppgifterna manuellt medför bland annat att handläggningen av ärendena fördröjs samt extra arbetsbelastning för myndigheterna. Det finns därför ett stort behov av att uppgifterna kan lämnas elektroniskt från Migrationsverket till CSN. Myndigheten har varit i kontakt med Migrationsverket med anledning av detta.

För att aktuella uppgifter om ansökan om ett fortsatt eller ett nytt tillstånd ska kunna lämnas elektroniskt från Migrationsverket till CSN krävs att utlämnandet inryms i 13 § första stycket 2 punkten utlänningsdatalagen. Elektroniskt utlämnande med stöd av bestämmelsen förutsätter att uppgifterna omfattas av en uppgiftsskyldighet för Migrationsverket gentemot CSN. Migrationsverkets uppgiftsskyldighet till CSN framgår av 6 kap. 13 a § studiestödsförordningen (2000:655). Det är osäkert om de uppgifter CSN nu behöver omfattas av uppgiftsskyldigheten. Enligt 6 kap. 13 a § första stycket 4 punkten studiestödsförordningen ska Migrationsverket på begäran av CSN lämna uppgift om tillstånd eller annat bevis om rätt att vistas i Sverige. När en utlänning ansöker om uppehållstillstånd får hon eller han ett mottagningskvitto. Fråga är om uppgifter om en ansökan om fortsatt eller ett nytt tillstånd omfattas av begreppet *annat bevis* i studiestödsförordningen. För det fall att uppgifterna inte bedöms omfattas av uppgiftsskyldigheten bedömer CSN att det krävs en författningsändring för att ett elektroniskt utlämnande av uppgifterna från Migrationsverket till CSN ska vara möjlig. För att säkerställa ett elektroniskt utlämnande kan 6 kap. 13 a § första stycket 4 punkten studiestödsförordningen således behöva ses över.

7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ändringen i studiestödslagen att tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen ska berättiga till studiestöd föreslås träda ikraft den 1 augusti 2017. CSN noterar att de föreslagna förändringarna i den tillfälliga lagen i utkast till lagrådsremiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå föreslås träda ikraft den 1 juni 2017. Att förändringen i studiestödslagen träder ikraft senare gör att beslut att bevilja studiestöd inte kan fattas under perioden den 1 juni – 31 juli 2017 för vissa kategorier som beviljas uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen. Fattar CSN beslut efter den 1 augusti 2017 kan utlänningarna dock beviljas studiestöd från och med den 1 juni 2017 eftersom det då framgår uttryckligen av studiestödslagen att tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen berättigar till studiestöd. Olika tidpunkter för ikraftträdande påverkar således CSN:s hantering av ärenden och myndigheten deltar därför gärna vid den fortsatta beredningen av förslagen.

8 Kostnader och andra konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Redan i dag är merparten av de studerande berättigade till studiestöd om de har tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen. Detsamma gäller under tid ansökan om förlängning av uppehållstillstånd handläggs. Utflödet av studiestöd kommer att öka något mot bakgrund av att utlänningar som CSN i dag inte alltid jämställer med flykting kommer att ha rätt till studiestöd enligt den nu föreslagna lydelsen i studiestödslagen. CSN bedömer dock att det inte kommer att vara fråga om någon stor ökning av kostnaderna.

Utkast till lagrådsremiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå

CSN har tidigare nämnt att om lagförslaget i utkast till lagrådsremiss och aktuellt förslag i studiestödslagen träder ikraft kommer studiestöd att kunna beviljas till personer som har tidsbegränsade uppehållstillstånd, dels på grund av vissa verkställighetshinder, dels på grund av studier. Varken i utkastet till lagrådsremiss eller i nu aktuell promemoria finns någon uppskattning av hur många som berörs av förslagen. CSN har inte heller på annat sätt fått tillgång till några sådana uppgifter och kan därför konstatera att utflödet av studiestöd definitivt kommer att öka jämfört med i dag men myndigheten kan dock inte uppskatta i vilken omfattning.

Ansökan om ett fortsatt eller ett nytt tillstånd

För att uppnå en ändamålsenlig handläggning krävs att CSN ges elektronisk tillgång till uppgifter om det finns en ny ansökan om uppehållstillstånd, huruvida tillståndet sökts innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och huruvida grunden är densamma alternativt det är fråga om ett nytt tillstånd enligt den tillfälliga lagen. CSN bedömer att uppgiftslämnandet bör ske elektroniskt genom annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst, genom en automatiserad fråga/svarstjänst. Därvid ser CSN två alternativ. Alternativen kräver att det finns författningsstöd för elektroniskt utlämnande av uppgifterna från Migrationsverket till CSN. CSN förordar alternativ 1.

Alternativ 1: Ny teknisk lösning

En ny teknisk lösning i form av en automatiserad fråga/svarstjänst där CSN bereds elektronisk tillgång till begärda uppgifter utan fördröjning. Tidsåtgången för CSN att möjliggöra detta elektroniska informationsutbyte uppskattas till 3 800 timmar och beräknas kosta 1 790 000 kronor. Eventuellt hinner inte CSN implementera systemstödet till augusti 2017.

Alternativ 2: Befintlig teknik

Anpassningar och användande av befintlig teknik. CSN kan få svar på ställd fråga tidigast dagen därpå. Tidsåtgången för CSN uppskattas till 1 900 timmar och beräknas kosta 860 000 kronor. Systemstödet hinner CSN sannolikt implementera till augusti 2017.

Uppgifter om en ny ansökan om uppehållstillstånd kommer CSN att fortsätta att hämta in manuellt till dess att uppgifterna kan lämnas elektroniskt. Detta bedömer CSN inte är en långsiktig ändamålsenlig lösning, varför det är angeläget att rättsläget avseende elektroniskt uppgiftslämnande från Migrationsverket till CSN av aktuella uppgifter förtydligas så snart som möjligt.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av verksjuristen Annika Åhlin i närvaro av verksjuristen Sara Ljung. I arbetet med remissvaret har även verksjuristen Johan Lindeberg, utredaren Lina Olofsson och verksamhetsutvecklaren Eva Rummel deltagit.

Åke Svensson

Annika Åhlin